

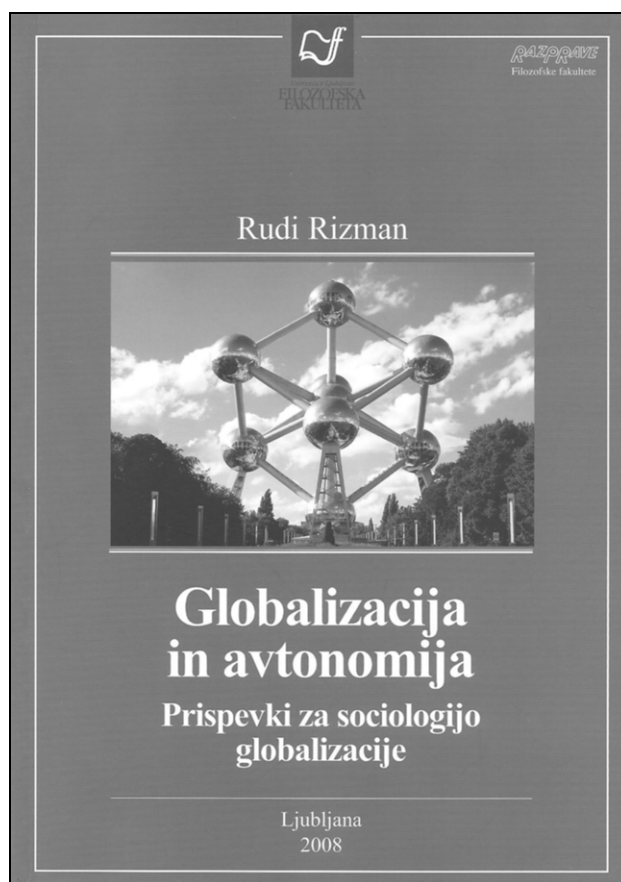
che gettò le basi degli studi moderni relativi al passato istriano, sulle cui tracce proseguì il lavoro della storiografia regionale. Vi era poi una retrospettiva d'arte ottocentesca con le tele di Bartolomeo Gianelli, Cesare Dell'Acqua, Antonio Canova ed altri, vi era pure una ricca raccolta di mappe storiche, atlanti e raffigurazioni di città della penisola, mentre Antonio Zaratini aveva raccolto e preparato una collezione di 115 piante marine istriane. Particolarmente interessante, come abbiamo surricordato, era la mostra d'arte sacrale che occupava due sale rigorosamente sorvegliate. Uno spazio era poi riservato alle corporazioni autonome e alle istituzioni sanitarie in cui si potevano ammirare gli statuti di Capodistria, Cherso, Ossero, Cittanova, Dignano, Montona, Pirano e Pola, preziosi documenti che testimoniano l'insieme delle norme e delle regole di quelle comunità.

La Prima Esposizione Provinciale Istriana stimolò un notevole interesse per il patrimonio culturale ed artistico del territorio, tant'è vero che successivamente, per esempio, furono gettate le basi per la fondazione del Civico Museo di Storia ed Arte di Capodistria. Contribuì pure al consolidamento dell'identità e della coscienza storico-culturale istriana, soprattutto nella componente italiana, cioè in quella che aveva così ardentemente desiderato quella manifestazione negli anni del tramonto dell'Impero austro-ungarico.

Kristjan Knez

Rudi Rizman: GLOBALIZACIJA IN AVTONOMIJA. PRISPEVKI ZA SOCIOLOGIJO GLOBALIZACIJE.
Ljubljana, Znanstvena založba Filozofske fakultete,
2008, 252 str.

Globalizacija in avtonomija prinaša presek sociološkega in politološkega proučevanja globalizacije, ki se mu prof. Rudi Rizman posveča zadnji dve desetletji. S tem delom je prispevek avtorja – ki ga brez zadržkov lahko štejemo kot utemeljitelja sociologije globalizacije pri nas – slovenski javnosti prvič predstavljen celostno. Iz celostne predstavitev je nemara tudi prvič očitnejša Rizmanova distinktivna znanstvena orientacija, ki študij procesov globalizacije združuje z njegovim v slovenskem družboslovju prav tako pionirskim proučevanjem nacionalizma. Vstop študijev nacionalizma v študije globalizacije omogoča razumevanje postmoderne svetovnega fenomena globaliziranja družbe v daljšem historičnem loku – predvsem pa v odnosu do modernosti ter njenega ključnega produkta, to je nacionalne države oziroma nacije. V tem pogledu pa je *Globalizacija in avtonomija* prav toliko kritična analiza sodobnih globalnih tokov, kot je premislek o prihodnosti nacije.

Pričujoče delo predstavlja sintezo dveh kritično relevantnih ter aktualnih socioloških problemov: globalizacije in avtonomije. V njem je koherentno in tudi odprto predstavljena – opirajoč se na razvejeno mednarodno literaturo s tega področja – sociološka oziroma natančneje interdisciplinarna paradigma globalizacije v navezavi na avtonomijo. Raziskovalna elaboracija vključuje v prvem delu sistematične sociološke refleksije osrednjih tematskih sklopov (nacionalna država, demokracija, suverenost, identiteta, kultura in drugih), ki so z nastopom globalizacije bodisi spremenili svojo dosedanja formo in vsebino bodisi se odprli proti novim priložnostim pa tudi tveganjem, ki jih prinašajo pospešeni procesi povezovanja v svetu.

Avtor razume globalizacijo kot novo družboslovno paradigmo in kot posledico radikalne kompresije časa in prostora. Taka definicija globalizacije se razlikuje od tistih, ki ta pojav izenačujejo z internacionalizacijo, liberalizacijo, univerzalizacijo ali modernizacijo. V delu so predstavljene tri glavne teoretske strategije razumevanja globalizacije: hiperglobalizacijska, skeptična in transformacijska. Poleg homogenizacijskih vidikov globalizacije se delo ukvarja tudi z njenimi učinki v smislu diferenciacije in novih priložnosti ter tveganj, s katerimi se srečujejo nacionalna država, nacionalna identiteta, nacionalna suverenost in sploh moderno zasnovana

demokratska politika. Zaključna ugotovitev je strnjena v spoznanje, da smo priča nastajanju moderne nacionalne države, ki del svoje suverenosti "investira" v supranacionalne ustanove.

Delo izhaja s stališča, da se družbene in humanistične vede premalo ukvarjajo s problemom razmerja med globalizacijo in kulturo. Poleg tega stanje vednosti na tem področju, čeprav je v zadnjem času vidno napredovalo, ni naklonjeno prenašanju odgovorom na poenostavljeno dilemo, ali se globalizacija in kultura dopolnjujeta ali pa sta po naravi stvari v stalnem in nerazrešljivem konfliktnem razmerju. V paradoksnih in ambivalentnih naravi globalizacije se skrivajo pomembni potenciali za razvoj kulture. Avtor zagovarja stališče, da globalizacija ne pomeni enosmerne ceste, in se poskuša na ta način izogniti napačni izbiri, da je lahko kultura bodisi le aktivna determinanta globalizacije bodisi le pasivno determinirana po njej.

Znatni del knjige obravnava kompleksni problem identitete v obdobju globalizacije na način, ki terja opuščanje konvencionalnih pristopov k tovrstnim raziskavam. Analitska in kognitivna orodja, s katerimi se družbene znanosti lotevajo tega izmuzljivega fenomena, so se v zadnjem desetletju okrepila. Globalizacija je pomembno zaznamovala nove in relevantne transformacije identitete, ko je pozornost usmerila tako na njeno fluidnost kot tudi negotovost. Enega najproduktivnejših teoretskih predlogov lahko najdemo v tezi, da se "globalnost v veliki meri konstituira znotraj nacionalnosti". Zdi se neodgovorno, poudarja avtor, da strokovnjaki – in to zelo pogosto – govorijo o nastopu "postnacionalne" dobe. Dandanes torej nismo priča preseganju etničnosti, temveč njeni revitalizaciji, ki jo spremlja pojav novih identitet. To je precej logičen proces, če se strinjamo, da se globalnost in lokalnost napajata druga v drugi.

Družbene znanosti so prav tako pred težko nalogo v zvezi z razumevanjem in razlaganjem različnih tipov tranzicij k demokraciji v času globalizacije, ker nobena od obstoječih teoretičnih razlag ne more vsestransko in samozadostno razložiti pojava demokratizacije. Zato avtorja ne preseneča, da se vedno več družboslovcev spogleduje z eklekticizmom. Delo se prav tako ukvarja z opredeljevanjem dveh glavnih konceptov, in sicer z demokratično tranzicijo in demokratično konsolidacijo ter teoretičnimi argumenti zagovornikov treh najbolj razširjenih razlag tranzicije k demokraciji: modernizacijsko, tranzicijsko in strukturalno. Določen poudarek je namenjen tudi iskanju dobre pojasnjevalne teorije na obravnavanem področju.

Brez slehernega dvoma gre za izvirno obravnavo relevantnega "nacionalnega" in "mednarodnega" problema, ki je pomemben tako za stroko (sociološko, politološko in kulturološko), zaradi svoje družbene občutljivosti in aktualnosti pa tudi za širšo javnost (civilno družbo), ki jo zanimajo tovrstna vprašanja. Predstavljena vsebina se osredotoča okoli ključnih vsebin, ki pod-

pirajo tako interdisciplinarni pristop kot tudi identificiranje širšega repertoarja tem. Na ta način avtor pomaga prizadevanjem za profesionalno in kritično refleksijo na tem področju, istočasno pa nagovarja tudi k odgovorni in transparentni angažiranosti s tem v zvezi. Objavo tega dela lahko razumemo kot tehten in doslej pogrešan pripomoček tako raziskovalcem kot študentom pri njihovem študiju in poglobljenem (pre)poznavanju družbenih problemov, ki ta čas vznemirjajo sodobno družbo, tudi slovensko.

Avgust Lešnik

Christian Joppke: CITIZENSHIP AND IMMIGRATION.
Cambridge, Polity Press, 2010, 216 str.

Christian Joppke, avtor knjige *Citizenship and Immigration*, izdane pri ugledni založbi Polity, v zadnjih dveh desetletjih velja za enega najbolj ustvarjalnih, prodornih in izzivalnih analitikov, ki se v svojih številnih delih posveča predvsem vprašanju etničnih študij, državljanstva, migracijskih in azilnih politik, multikulturalizma in družbenih gibanj.

V pričujoči knjigi se avtor osredotoči na analizo dinamičnega in pogosto kontradiktornega odnosa med dvema konstitutivnima elementoma sodobnih družb – državljanstvu in imigraciji. Zanimivo je, da se je kljub številni literaturi, ki obravnava obe posamezni področji, raziskovalna pozornost na preplet obeh tematik pojavila relativno pozno, v sredini osemdesetih let 20. stoletja. Razloge gre verjetno iskati v dejstvu, da je v tradicionalnih čezmorskih imigrantskih družbah (ZDA, Avstralija) dostop imigrantov do naturalizacije oziroma državljanstva pomenil samoumeven korak v širšem kontekstu asimilacije, medtem ko so v evropskih državah največje število priseljencev običajno tvorili tuji delavci (t.i. "gastarbeiters"), za katere so predpostavljali, da bodo na delu ostali zgolj začasno, zato "države gostiteljice" v njih niso želele videti bodočih sodržavljanov in sodržavljanek. Ko se je izkazalo, da so ti "tujci" ljudje, ki "so danes prišli, ostali pa bodo tudi jutri" – če si sposodimo znameniti rek Georga Simmla – se je razprla tudi razprava o njihovem statusu, pravicah in identitetah, ki tudi danes še kako buri duhove na političnih parketih posameznih nacionalnih držav ter nadnacionalnih struktur Evropske unije.

Vprašanje statusa, pravic in identitete postavlja v ospredje svoje analize tudi Christian Joppke. V uvodnem poglavju se posveti konceptu državljanstva – s pomočjo družboslovnih klasikov (Marx, Weber, Durkheim, Arendt, Marshall) se sprehodi skozi zgodovino razumevanja koncepta od antike do sedanjosti ter izpostavi temeljna nasprotja, ki ga obkrožajo. Državljanstvo obi-